

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/84/2023
Identifikačné číslo spisu:	6121549936
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6121549936.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti 365.bank, a. s., Bratislava, Dvořákovo nábrežie 4, IČO: 31 340 890, zastúpenej spoločnosťou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, proti žalovanému D. U.X., narodenému XX. V. XXXX, S. XXX, zastúpenému spoločnosťou Čibrik & Blazsek advokátska kancelária s. r. o., Šaľa, Hlavná 14, IČO: 46 255 010, o zaplatenie 13.674,19 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 35Csp/31/2022, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 18. januára 2023 sp. zn. 26CoCsp/39/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalobcovi priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 15. júna 2022 č. k. 35Csp/31/2022-113 výrokom I. žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 13.674,19 eura spolu s úrokom vo výške 3.037,95 eura, úrokom z omeškania 681,21 eura, úrokom z omeškania 5 % ročne zo sumy 13.674,19 eura od 15.05.2021 do zaplatenia a nákladmi spojenými s uplatnením pohľadávky 9 eur s tým, že povinnosť je žalovanému uložená spoločne a nerozdielne s A. Ď., narodenou 26. apríla 1988, Neded 496, 925 85 Neded, ktorá bola na plnenie zaviazaná platobným rozkazom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 33Up/1376/2021 z 30. decembra 2021, výrokom II. žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Napadnutý rozsudok súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ustanovení § 497 Obchodného zákonníka, § 52 ods. 1, ods. 2, ods. 3, ods. 4, § 53 ods. 1, ods. 2, ods. 3, § 565, § 53 ods. 9, § 517 ods. 2, § 121 ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) v znení účinnom k 23. júnu 2017, § 2 písm. a), písm. b), písm. d), § 9 ods. 1, ods. 2, ods. 6 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom k 23. júnu 2017 (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z. z.“), § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca ako veriteľ a žalovaný ako dlžník a žalovaná 2/ ako spoludlžník uzavreli 23. júna 2017 Zmluvu o spotrebiteľskom úvere lepšia splátka, na základe ktorej žalobca poskytol žalovaným účelový úver určený na refinancovanie vo výške 18.700 eur, ktorý sa žalovaní zaviazali splatiť v 96 mesačných splátkach po 259,53 eura (výška poslednej splátky 258,60 eura), pri fixnej úrokovej sadzbe 7,50 % ročne, RPMN 7,80 %, priemernej RPMN 9,81 %, odplate za poskytnutie úveru 7,50 % a najvyššej prípustnej hodnote odplaty 19,62 %. V zmluve je uvedená celková čiastka, ktorú má klient zaplatiť vo výške 24.913,95 eur, splatnosť 1. mesačnej splátky 20. júla 2017, termín konečnej splatnosti 20. júna 2025, splatnosť mesačnej splátky k 20. dňu v mesiaci. Doba trvania zmluvy o úvere bola vymedzená na dobu určitú, do splatenia všetkých záväzkov Dlžníka/Spoludlžníka voči banke vyplývajúcich zo zmluvy o úvere. V prípade splácania úveru v zmysle zmluvy o úvere zanikne zmluva o úvere v deň uvedený ako termín konečnej splatnosti úveru. V bode 2.3 zmluvy boli uvedené termíny splatnosti a rozpis započítania jednotlivých splátok na istinu, úroky, poistenia a poplatky. Podľa bodu 6.4 zmluvy dlžník/spoludlžník súhlasí, aby sa ich platby započítavali v nasledujúcom poradí: a) náklady spojené s poistením (ak bolo uzavreté), b) poplatky, c) úrok z omeškania, d) zmluvný úrok z úveru, e) splátka istiny úveru, pričom platí, že v prípade viacerých pohľadávok banky voči dlžníkovi/spoludlžníkovi sa platby dlžníka/spoludlžníka započítavajú najskôr na pohľadávky skôr splatné. Upozornením - výzvou na splatenie dlžnej časti úveru z 21. apríla 2020 žalobca upozornil žalovaného, že podstatným spôsobom porušil ustanovenia Zmluvy o úvere z 23. júna 2017 a ku dňu 21. apríla 2020 je jeho pohľadávka viac ako 3 mesiace po lehote splatnosti vo výške 985,12 eura. Zároveň ho poučil, že v prípade, ak nedôjde k úhrade dlžnej sumy, žalobca je oprávnený vyhlásiť úver za predčasne splatný. Podľa podacieho hárku bola zásielka adresovaná žalovanému podaná na poštovú prepravu 22. apríla 2020, podľa služby sledovanie zásielok na stránke tandt.posta.sk bola doručená 24. apríla 2020. Výzvou na úhradu dlžnej sumy z 18. mája 2020 žalobca žalovanému oznámil, že nakoľko podstatným spôsobom porušil ustanovenia Zmluvy o úvere z 23. júna 2017, stal sa jeho úverový záväzok voči banke k 18. máju 2020 predčasne splatný v celom rozsahu. Žalobca vyzval žalovaného na zaplatenie 14.354,32 eura, pozostávajúcej z dlžnej istiny 13.997,10 eura, úroku 348,22 eura a poplatku za upomienky vo výške 9 eur, a to v lehote 10 dní od doručenia výzvy. Výzva bola žalovanému doručená 22. mája 2020. Podľa aktuálneho stavu úveru k 30. septembru 2021 žalovaný vyčerpal úver vo výške 18.700 eur, na jeho splatenie uhradil 4.702 eur, a to v splátkach od 20. júla 2017 do 20. decembra 2019 v dojednanej výške po 259,53 eura, následne od 24. februára 2020 do 27. apríla 2020 trikrát po 40 eur mesačne a po vyhlásení predčasnej splatnosti žalovaná strana uhradila v dňoch: 26. mája 2020 sumu 40 eur, 26. júna 2020 sumu 54,83 eura, 27. júla 2020 sumu 40 eur, 17. augusta 2020 sumu 40 eur, 29. septembra 2020 sumu 40 eur, 27. októbra 2020 sumu 40 eur, 27. novembra 2020 sumu 40 eur, 25. januára 2021 sumu 20 eur, 14. mája 2021 sumu 8,91 eura. Všetky úhrady vykonané po vyhlásení predčasnej splatnosti žalobca započítal na istinu.

1.2. Súd prvej inštancie po preskúmaní zmluvy vecne argumentoval tým, že zmluva o spotrebiteľskom úvere riadne obsahuje všetky náležitosti stanovené v § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. pre zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Žalovaní mali poskytnutý úver splatiť v 96 mesačných splátkach po 259,53 eura (posledná splátka 258,60 eura), celkovo mali na splatenie úveru uhradiť sumu 24.913,95 eura. Konštatoval, že doba trvania zmluvy vyplýva hneď z niekoľkých častí zmluvy a spotrebiteľ ju mohol zistiť bez akýchkoľvek ťažkostí; v základných parametroch úveru je počet mesačných splátok rozdelený na 96 mesiacov a vymedzená konečná splatnosť úveru na 20. júna 2025. Vychádzal z toho, že pod dojednaním Doba trvania úveru je uvedené, že zmluva je uzavretá na dobu určitú, do splatenia záväzkov dlžníka, pričom v prípade riadneho splácania zanikne v deň uvedený ako termín konečnej splatnosti úveru. Doba trvania zmluvy následne vyplýva aj z bodu 2.3 zmluvy, v ktorom je uvedený položkový rozpis všetkých dojednaných mesačných splátok s uvedením ich počtu (96) a splatnosti. Prvoinštančný súd mal za to, že doba trvania zmluvy vyplýva zo všetkých týchto dojednaní a spotrebiteľ mal túto informáciu jasne k dispozícii bez toho, aby bol odkázaný na nejaký komplikovaný matematický výpočet.

1.3. Súd prvej inštancie ďalej dôvodil, že v zmluve sú uvedené celkové náklady spotrebiteľa vo výške 24.913,95 eura, pričom táto suma zodpovedá súčtu dojednaných splátok. Rovnako je v zmluve uvedená aj RPMN v hodnote 7,80 %, ktorá nedosahuje ani priemernú hodnotu RPMN na trhu, ktorá bola v čase

uzatvárania zmluvy vo výške 9,81 %. Poznamenal, že v zmluve o úvere boli uvedené všetky parametre pre výpočet RPMN a preto je táto náležitosť požadovaná zákonom riadne splnená. V súvislosti so zmluvnou podmienkou, na základe ktorej bolo dohodnuté poradie započítania plnení žalovaných, bol súd prvej inštancie toho názoru, že predmetnú podmienku nemožno považovať za neprijateľnú, keďže bola dojednaná individuálne. Zmluvná podmienka síce je súčasťou textu pripraveného žalobcom v bode 6.4, avšak bolo na vôli žalovaných ako dlžníkov, či ju prijímú alebo odmietnu, a svoju vôľu prejavili samostatným zaškrtnutím políčka ÁNO v zmluve.

1.4. Dohoda o zrážkach zo mzdy z 23. júna 2017 bola uzavretá na samostatnej listine a ostatné, žalovaným označené zmluvné podmienky nemali žiadny vplyv na nárok uplatnený žalobcom v tomto konaní a preto sa nimi súd prvej inštancie nezaoberal. Žalovaný nerozporoval, že si neplnil svoje zmluvné povinnosti a nesplácal dojednané splátky úveru. V dôsledku toho žalobca pristúpil k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru listom z 18. mája 2020 a to po tom, ako žalovaných listom z 21. apríla 2020 vyzval na splatenie dlžnej časti splátok a upozornil ich na možnosť vyhlásenia predčasnej splatnosti. Uviedol, že žalobca riadne preukázal, že obe výzvy boli žalovanému doručené. Obranu žalovaného, že dlh splácal, súd prvej inštancie vyhodnotil tak, že žalobca tieto čiastočné plnenia zohľadnil v samotnej žalobe a tie, ktoré žalovaný realizoval po vyhlásení predčasnej splatnosti, započítaval prednostne na istinu úveru.

1.5. S poukazom na uvedené mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobca má voči žalovaným splatnú pohľadávku zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo výške istiny 13.674,19 eura a vyčíslených zmluvných úrokov z istiny vo výške 3.037,95 eura, nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 9 eur (ako reálne náklady za zaslanie výziev a upozornení, ktorých výšku žalovaný nerozporoval) a zároveň, nakoľko žalovaní nezaplatili riadne a včas peňažnú pohľadávku, aj nárok na úroky z omeškania vo výške 681,21 eura vyčíslené od momentu zosplatenia do vykonania poslednej úhrady a vo výške 5 % ročne z dlžnej sumy 13.674,19 eur od 15. mája 2021 do zaplatenia. Súd prvej inštancie preto žalobe v celom rozsahu vyhovel a žalovaného zaviazal na zaplatenie uplatneného nároku spoločne a nerozdielne so žalovanou 2/, ktorej bola povinnosť právoplatne uložená už v upomínacom konaní. Nakoľko bol žalobca v plnom rozsahu úspešný, súd prvej inštancie žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 18. januára 2023 sp. zn. 26CoCsp/39/2022 výkonom I. napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a II. žalobcovi priznal nárok voči žalovanému na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd potvrdenie napadnutého prvoinštančného rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou (§ 387 ods. 1, ods. 2 CSP) a odkázal na jeho správne a presvedčivé odôvodnenie, nenašiel dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchýliť.

2.1. Ako nenáležitú vyhodnotil námietku žalovaného, že zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje obligatórne náležitosti a obsahuje množstvo neprijateľných zmluvných podmienok a upozornil, že súd prvej inštancie sa námietkami žalovaného o absencii obligatórnych náležitostí zmluvy dostatočne zaoberal (bod 26.) a že k jeho záverom niet čo dodať. Všetky náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere sú jasne, určite a zrozumiteľne uvedené s tým, že odvolací súd nemal žiadne pochybnosti o tom, že zmluva o spotrebiteľskom úvere náležitosti vyžadované zákonom obsahuje. Reflektujúc na tieto závery odvolací súd skonštatoval, že námietky žalovaného vo vzťahu k neprijateľným zmluvným podmienkam v zmluve o spotrebiteľskom úvere spočívajú vo všeobecných tvrdeniach o formulárovej, vopred pripravenej zmluve o spotrebiteľskom úvere. Uvedená odvolacia námietka je nekonkrétna, nakoľko žalovaný namietal existenciu neprijateľných zmluvných podmienok len všeobecne a nešpecifikoval, ktorá zmluvná podmienka je neprijateľná a v tom dôsledku neplatná a už vôbec neuviedol neprijateľnosť, ktorých zmluvných podmienok by spôsobovala neplatnosť zmluvy ako celku; namietaná absencia zákonom požadovaných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere je neopodstatnená. Rovnako odvolací súd nezhliadol dôvody, pre ktoré by zmluva mala obsahovať neprijateľné zmluvné podmienky.

2.2. Odvolací súd v kontexte uvedeného objasnil, že ustanovenie § 9 zákona č. 129/2010 Z. z. má za

cieľ ochranu spotrebiteľa tak, aby dodávateľ bol povinný spotrebiteľovi ešte pred uzavretím zmluvy, resp. priamo v nej poskytnúť všetky relevantné údaje, na základe ktorých sa spotrebiteľ môže rozhodnúť, či zmluvu o úvere uzavrie, alebo nie. Na to, aby sa spotrebiteľ mohol rozhodnúť na základe úplnej znalosti veci, musia sa mu pred uzavretím zmluvy o úvere poskytnúť primerané informácie o podmienkach a nákladoch spojených s úverom a o jeho povinnostiach. Aby bolo zabezpečené, že spotrebiteľ bude mať vždy dostatok relevantných informácií pre svoje rozhodnutie, zákonodarcia v ustanovení § 9 cit. zákona vymenúva zákonné náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere. V rámci nich, v ustanovení § 11 vymenúva tie, ktorých neuvedenie alebo nesprávne uvedenie v zmluve má za následok, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, čo predstavuje určitý postih - sankciu pre dodávateľa, ktorý zákonom predpísané náležitosti v zmluve neuvedie.

2.3. Odvolací súd zopakoval, že súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku vychádzal zo zistenia, že v predmetnej zmluve o spotrebiteľskom úvere je uvedená doba trvania zmluvy (bod 26.) majúca za to, že doba trvania zmluvy vyplýva hneď z niekoľkých častí zmluvy a spotrebiteľ ju mohol zistiť bez akýchkoľvek ťažkostí, nakoľko v základných parametroch úveru je počet mesačných splátok rozdelený na 96 mesiacov a vymedzená konečná splatnosť úveru na 20. júna 2025, pod dojednaním Doba trvania úveru je uvedené, že zmluva je uzavretá na dobu určitú, do splatenia záväzkov dlžníka, pričom v prípade riadneho splácania zanikne v deň uvedený ako termín konečnej splatnosti úveru. Doba trvania zmluvy podľa súdu prvej inštancie následne vyplýva aj z bodu 2.3 zmluvy, v ktorom je uvedený položkovitý rozpis všetkých dojednaných mesačných splátok s uvedením ich počtu (96) a splatnosti. V nadväznosti na uvedené odvolací súd neuznal námietku žalovaného, že zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosť v zmysle ustanovenia § 9 ods. 2 písm. f) zákona č. 129/2010 Z. z. t. j. dobu trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Akcentoval, že ako pri výklade a posudzovaní náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z., tak aj tu pri výklade doby trvania Zmluvy o spotrebiteľskom úvere lepšia splátka stanovenej „na dobu určitú, do splatenia všetkých záväzkov Dlžníka/Spoludlžníka voči Banke vyplývajúcich zo ZoÚ“, je potrebné si uvedomiť, že obsah zmluvy nemožno vykladať príliš formálne, ale pozornosť treba venovať najmä tomu, či z celkového obsahu konkrétnych zmluvných dojednaní medzi stranami, je možné zistiť zákonom požadované údaje, a to aj tie, ktorých prípadnú absenciu zákon v ustanoveniach § 11 ods. 1, ods. 2 postihuje sankciou, že poskytnutý spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov.

2.4. Vychádzajúc z tejto tézy, pokiaľ ide o dobu trvania zmluvy, tá môže byť určitá alebo neurčitá. To znamená, že zmluva o spotrebiteľskom úvere musí bez akýchkoľvek pochybností vyplynúť, či ide o zmluvu uzavretú na dobu neurčitú alebo či jej trvanie vopred je časovo limitované. V posudzovanej veci jednoznačne ide o zmluvu uzavretú na dobu určitú, stanovenú „do splatenia všetkých záväzkov dlžníka vyplývajúcich zo ZoÚ podľa zmluvy“, t. j. takým spôsobom, že spotrebiteľovi muselo byť zrejmé, že trvanie zmluvy je už vopred časovo obmedzené, pričom presne vie aj to, do kedy táto bude trvať. Termín konečnej splatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere v jej zmluvných dojednaniach je vyjadrený dátumom 20. júna 2025, dostatočne určitým, pochybnosti neprípúšťajúcim spôsobom. Z uvedeného odvolací súd potom vyvodil, že pokiaľ žalobca 20. júna 2025 zaplatí všetky anuitné splátky, zaplatí aj všetky záväzky dlžníka podľa tejto zmluvy o úvere voči žalobcovi a do tejto doby bude trvať zmluva o spotrebiteľskom úvere; dôvodil neprípustnosťou toho, aby jednoznačnému určeniu doby trvania zmluvy, ktorý dátum vyplýva z jasného kontextu všetkých ďalších údajov dohodnutých v zmluve o spotrebiteľskom úvere, bol spochybňovaný, resp. vykladaný spôsobom, ktorý nie je v súlade s dojednaniami. V tejto súvislosti odvolací súd ozrejmil, že podmienka „doba trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere“ a „dátum konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru“ sú dva významovo rozdielne pojmy; v ideálnom prípade oba momenty nastávajú rovnako, po úhrade jednoznačne dohodnutej poslednej splátky úveru (dátum konečnej splatnosti úveru). Nie vždy však platí takto nastavený ideálny stav, že dňom konečnej splatnosti úveru sa končí aj doba trvania zmluvy. V takom prípade pri uzatváraní zmluvy o spotrebiteľskom úvere nie je vhodné a ani to zákon nevyžaduje, určiť dobu trvania zmluvy presným dátumom. Je prípustné dobu trvania zmluvy určiť aj opisne tak, aby bolo jednoznačne zistiteľné, ako dlho zmluva o spotrebiteľskom úvere bude trvať. Z uvedeného vyplýva záver, že doba trvania posudzovanej zmluvy o spotrebiteľskom úvere je uvedená v základných ustanoveniach priamo v zmluve dostatočne určitým, aj pre priemerného spotrebiteľa zrozumiteľným

spôsobom, nepripúšťajúcim žiadne pochybnosti o tom, že ide o zmluvu uzavretú na dobu určitú, s termínom konečnej splatnosti úveru k 20. júnu 2025. Keďže v posudzovanom prípade bola dodržaná obsahová náležitosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere v § 9 ods. 2 písm. f) zákona č. 129/2010 Z. z. a to doba trvania zmluvy, odvolací súd dospel k záveru, že pre neexistenciu tohto nedostatku zmluvy o spotrebiteľskom úvere nemožno spotrebiteľský úver postihnúť sankciou bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru (§ 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z. z.).

2.5. Tiež žalovaný v odvolaní uvádzal, že mu žalobca zaslal žiadosť o realizáciu dohody o zrážkach zo mzdy a zrážky zo mzdy sa mu vykonávajú od júna 2022, ale bližšie tento argument v odvolaní neobjasnil; odvolaciemu súdu nebolo zrejmé, aký súvis s prejednávanou vecou má, keďže nekorešponduje dôvodom súdu prvej inštancie pre vyhovieň žaloby. Medzi stranami nebolo sporné, že uzavreli Dohodu o zrážkach zo mzdy, avšak žalobca popieral jej realizáciu; pokiaľ mal žalovaný za to, že v zmysle predmetnej dohody o zrážkach zo mzdy boli aj zrážky zo mzdy skutočne realizované, nepredložil a ani nenavrhol vykonať žiaden dôkaz na podporu tohto svojho tvrdenia. Odvolací súd preto aproboval postup súdu prvej inštancie, keď považoval za preukázané zaplatenie sumy 4 702 eur na úver (odsek 11. rozsudku).

2.6. Odvolací súd ďalej na adresu žalovaného námietok ku skutkovým záverom súdu prvej inštancie o zosplatnení úveru uviedol, že výzva žalobcu pred vyhlásením predčasnej splatnosti úveru s upozornením na túto možnosť bola žalovanému doručená 24. apríla 2020 (bod 9.) a následne mu bolo 22. mája 2020 doručené vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru (bod 10.). Tu žalovaný oponoval, že pred doručením výzvy pred vyhlásením predčasnej splatnosti úveru nebol v omeškaní nepretržite 90 dní a doručenkú nikdy nepodpísal; v procesných spojitostiach odvolací súd na to reagoval, že žalovaný v priebehu konania pred súdom prvej inštancie netvrdil, že mu výzva s upozornením na uplatnenie práva na zaplatenie celej pohľadávky nebola doručená, resp. že doručenkú nepodpísal a že pred uplatnením práva žalobcu na zaplatenie celej pohľadávky nebol v omeškaní so zaplatením plátky viac ako 3 mesiace, pričom prvý krát tento prostriedok procesnej obrany (nové skutkové tvrdenie) uplatnil až v odvolaní, avšak novoty v odvolacom konaní sú v zmysle § 366 CSP prípustné len za splnenia zákonom taxatívne stanovených podmienok. Na tomto základe, keďže posudzovaná výhrada žalovaného ku skutkovým záverom súdu prvej inštancie sa netýkala procesných podmienok konania, vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu a nesmerovala ani k preukázaniu vady konania, odvolací súd posúdil odvoláciu námietku žalovaného vystavanú na nových tvrdeniach, za námietku ktorú nemožno v odvolacom konaní použiť, nakoľko žalovaný neozrejmil v odvolaní dôvod (a nevyplýva z obsahu spisu), pre ktorý tento prostriedok procesnej obrany nemohol uplatniť už v priebehu konania pred súdom prvej inštancie. Keďže zákonom predpísané predpoklady pre úspešné uplatnenie novôt v odvolacom konaní neboli splnené, odvolací súd na predmetné skutkové tvrdenie žalobcu nemohol prihliadnuť a vychádzal len z výsledkov dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie.

2.7. Vychádzajúc z vyššie uvedených skutkových a právnych sylogizmov odvolací súd dospel k záveru, že porušenie zmluvných podmienok zavinil žalovaný, ktorý neplatil dohodnuté splátky úveru a poskytnutý úver žalobcovi nevrátil, a preto žalobca pristúpil k vyhláseniu úveru za predčasne splatný; porušenie zmluvných podmienok, ktoré by viedli k bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru, súd prvej inštancie nezistil a odvolací súd sa s týmto konštatovaním v plnom rozsahu stotožnil. Odvolací súd súhlasil s prvoinštančným súdom aj v názore, že zmluva o spotrebiteľskom úvere bola platne uzatvorená a že boli splnené podmienky na vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru v zmysle § 53 ods. 9 v spojení s ustanovením § 565 OZ. Pokiaľ žalovaný zotrváva na právnych názoroch, ktoré sú odlišné od právneho posúdenia veci konajúcim súdom, polemika o nesprávnosti súdom prvej inštancie vyslovených právnych záverov pre nezohľadnenie právnej argumentácie strany sporu, sama osebe nie je presvedčivou bázou pre konštatovanie vecnej nesprávnosti napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

2.8. Záverom odvolací súd k použitiu odvolacích dôvodov podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. a), písm. d), písm. e), písm. g) CSP poznamenal, že žalovaný bližšie nezdôvodnil tieto použité odvolacie dôvody a ani odvolací súd nevzhliadol v konaní vady, ktoré má na mysli toto ustanovenie. Ďalšie odvolacie argumenty žalovaného odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné,

nakoľko odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku strany, ktorá ju nastolila, ale je nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty strán (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04, II. ÚS 200/09). O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovení § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Namietal správnosť právneho posúdenia súdov nižších inštancií, v dôvodoch dovolania podrobne rozoberal právny stav sporu a zdôraznil, že nižšie súdy pri rozhodovaní nebrali do úvahy ustanovenie § 7 ods. 1 a § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. a neposudzovali otázku, či žalobca pri poskytovaní spotrebiteľského úveru posúdil schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver s náležitou odbornou starostlivosťou; zákon o spotrebiteľských úveroch s porušením povinnosti konať s odbornou starostlivosťou spája významné právne dôsledky; veriteľ v takom prípade nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru.

3.1. Argumentoval tým, že aj keď zákon ukladá spotrebiteľom povinnosť poskytnúť údaje umožňujúce posúdiť veriteľovi jeho schopnosť splácať úver, nezbavuje to veriteľa jeho povinnosti, údaje získané od spotrebiteľa v rámci možnosti preveriť a následne profesionálne vyhodnotiť. S poukazom na § 295 CSP vyčítal súdom nižších inštancií, že pri posudzovaní bonity žalovaného vychádzali iba zo žaloby, nezaoberali sa otázkou, či žalobca pri poskytovaní úveru postupoval s náležitou odbornou starostlivosťou a na preukázanie skutočného stavu nevykonali dokazovanie v súlade s § 295 CSP. Súd prvej inštancie otázku odbornej starostlivosti banky mal skúmať aj bez námietky spotrebiteľa.

3.2. Nesprávnosť procesného postupu nižších súdov spočíva v tom, že nevykonali dokazovanie na preukázanie skutočnosti, či žalobca pri uzavretí zmluvy o spotrebiteľskom úvere konal s náležitou odbornou starostlivosťou a neposudzovali ani platnosť právneho úkonu - vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru a ani oprávnenosť žalobcu vyžiadať od spotrebiteľa úroky. Z týchto dôvodov dovolateľ žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie; pre vznik značných hospodárskych škôd v dôsledku výkonu napadnutého rozhodnutia navrhol odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu zhodnotil dovolanie žalobcu ako neprípustné. Uviedol, že žalovaný prvýkrát namieta až v dovolaní, že súdy údajne pochybili, keď neskúmali postup žalobcu pri skúmaní schopnosti spotrebiteľa splácať úver. V reakcii na dovolateľovu kritiku, že súdy sa v otázke posudzovania bonity žalovaného nezaoberali tým, či žalobca pri poskytovaní úveru postupoval s náležitou odbornou starostlivosťou a nevykonali dokazovanie v súlade s § 295 CSP objasnil, že v civilnom sporovom konaní majú povinnosť tvrdiť a preukazovať svoje tvrdenia sporové strany. Pri zachovaní základných princípov kontradiktórneho sporového konania je vylúčené, aby súd nahrádzal procesnú činnosť strán a plnil ich procesné povinnosti. Uvedené platí aj v spotrebiteľských sporoch, kde zodpovednosť za rozsah dokazovaných skutočností rovnako nesú v prvom rade žalobca a žalovaný. Pozornosť upriamil na skutočnosť, že žalovaný v rámci svojej procesnej obrany namietal neprijateľnosť zmluvných podmienok a že v nej absentuje údaj o dobe trvania zmluvy, o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť a o RPMN, a počas konania netvrdil, že by mal žalobca porušiť povinnosť podľa § 7 zákona č. 129/2010 Z. z., nevyvinul žiadnu procesnú aktivitu a ani len nenaznačil, že by sa v tomto spore mala uplatniť sankcia podľa § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. Žalobca sa preto domnieval, že posudzovanie schopnosti spotrebiteľa splácať úver je medzi stranami nesporné a zduplikoval, že predmetom dokazovania na súdoch sú iba sporné skutkové tvrdenia strán (§ 186 ods. 2 CSP). Výslovil presvedčenie, že ani oprávnenie súdu podľa § 295 CSP vykonať v spotrebiteľských sporoch dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, na uvedenom nič nemenia; tento postup súd môže zvoliť v prípade, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Inými slovami, nie je povinný v každom spotrebiteľskom spore zistiť absolútnu pravdu a za tým účelom vykonať dokazovanie vo vzťahu ku všetkým skutkovým okolnostiam prípadu. Žalobca sa nestotožnil ani s účelovým návrhom žalovaného na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku a navrhol dovolanie žalovaného v zmysle § 447 CSP odmietnuť.

5. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

6. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a treba ho odmietnuť. Na stručné odôvodnenie v zmysle § 451 ods. 3 veta prvá CSP dovolací súd uvádza nasledovné:

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

12. K porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť nielen nepreskúmateľnosťou alebo prekvapivosťou rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10), ale aj rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.). Právo na spravodlivý proces je preto naplnené aj tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/2004).

13. Žalovaný vyvodzujúci prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP atakoval zlyhania nižších súdov v procese dokazovania, keďže z vlastnej iniciatívy nevykonali v súlade s § 295 CSP dokazovanie smerujúce k zisteniu toho, či žalobca riadne skúmal bonitu žalovaného pred poskytnutím úveru (§ 7 zákona č. 129/2010 Z. z.), t. j. či žalobca pri poskytovaní úveru postupoval s náležitou odbornou starostlivosťou. Súd prvej inštancie otázku odbornej starostlivosti banky mal skúmať aj bez

námietky spotrebiteľa.

14. Podľa § 295 CSP súd môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd aj bez návrhu obstará alebo zabezpečí taký dôkaz.

14.1. Jedným zo základných princípov civilného procesu je princíp procesnej zodpovednosti strán sporu, ktorý musí, aj keď s ohľadom na § 295 CSP v redukovanej miere, platiť aj v spotrebiteľských sporoch. Ustanovenie § 295 CSP treba vykladať vo svetle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie tak, že vnútroštátny súd musí ex offio nariadiť vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či zmluvné ustanovenie nie je nekalou zmluvnou podmienkou (napr. rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci *Asturcom C-40/08*). Vykonávanie dôkazov v zmysle § 295 CSP by preto malo smerovať k posúdeniu neprijateľnosti zmluvných ustanovení spotrebiteľskej zmluvy a všetkých okolností súvisiacich s jej uzatvorením.

14.2. Ustanovenie § 295 CSP (systematicky zaradené do druhej hlavy Civilného sporového poriadku „Spory s ochranou slabšej strany“) predstavuje jedno z kľúčových ustanovení prelamujúce dispozičný princíp v civilnom procese s cieľom poskytnúť spotrebiteľovi čo najväčšiu mieru ochrany jeho práv garantovaných hmotným právom. Vyplyva z neho, že v spotrebiteľských sporoch súd môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Takýto postup je odôvodnený zvýšenou mierou ingerencie súdu ako orgánu ochrany práva do spotrebiteľských právnych vzťahov (Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 1029). Táto možnosť priznaná súdu bola posúdená ako nevyhnutná pre to, aby bola pre spotrebiteľa zabezpečená účinná ochrana, najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo toho, že spotrebiteľ o svojich právach nevie, alebo má ťažkosti s ich uplatnením.

14.3. Najvyšší súd už v uznesení z 29. septembra 2020 sp. zn. 7Cdo/161/2019 (bod 11.5.) konštatoval, že z úradnej povinnosti súdu obstaráť alebo zabezpečiť dôkaz, ktorý spotrebiteľ nenavrhol a zároveň, ktorý bol nevyhnutný pre rozhodnutie (§ 295 CSP) nevyplyva, že súd musí vykonávať ďalšie dokazovanie až dovtedy, kým „nenájde“ dôkaz podporujúci tvrdenie spotrebiteľa v spore. Takýto výklad úradnej povinnosti súdu celkom zrejme nevyplyva z ustanovenia § 295 CSP a navyše by nebol ani ústavne konformný.

14.4. Najvyšší súd v uznesení z 25. mája 2022 sp. zn. 4Cdo/233/2021 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 83/2023 judikoval, že v sporoch s ochranou slabšej strany (v spotrebiteľských veciach) nie je povinnosťou súdu vykonať každý spotrebiteľom navrhnutý dôkaz, avšak na druhej strane z ustanovení zákona (§ 295 CSP) vyplýva, že ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci, má potrebné dôkazy vykonať ex offio. Pokiaľ takto nepostupuje, možno s ohľadom na okolnosti tej-ktorej veci konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Najvyšší súd zároveň v bode 15. akcentoval, že súd môže považovať vykonanie dôkazného prostriedku za nevyhnutné nielen vtedy, ak je to potrebné na preukázanie skutočností tvrdných slabšou stranou, ale tiež vtedy, ak je to potrebné na vyvrátenie skutočností preukázaných silnejšou stranou.

14.5. Právne normy treba vykladať tak, aby plnili svoju funkciu spočívajúcu v rozumnom a spravodlivom vyriešení problému v tom zmysle, aby obstálo pred meradlom tzv. zdravého rozumu a v spoločnosti panujúcich predstáv o spravodlivosti (m. m. I. ÚS 689/2014). Táto interpretačná axióma sa vzťahuje aj pre výklad ustanovenia § 295 CSP; preto ho nemožno vykladať izolovane, ale v spojení s ostatnými ustanoveniami zákona, zohľadňujúc úmysel zákonodarcu, zmysel právnej normy a systematicku Civilného sporového poriadku (sp. zn. 5Cdo/131/2019).

14.6. Ak veriteľ poruší povinnosť skúmať bonitu dlžníka riadne, stráca právo vyhlásiť úver za predčasne splatný a úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov úveru (§ 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z.). V spore o zaplatenie pohľadávky zmluvy o spotrebiteľskom úvere je povinnosťou spotrebiteľa (ako

žalovaného) preukázať, že veriteľ (žalobca) postupoval v rozpore so zákonom, v dôsledku čoho môže spotrebiteľ dosiahnuť pre seba priaznivý následok (zamietnutie žaloby).

14.7. Podľa názoru dovolacieho súdu žalobcovi zo žiadneho právneho predpisu nevyplyva povinnosť preukázať dodržanie zákonného procesu skúmania bonity bez relevantnej námietky protistrany; nešlo ani len o rozhodujúce skutkové tvrdenie, z ktorého by žalobca odvodzoval uplatnený nárok. Aj podľa odbornej spisby strana nie je povinná tvrdiť, objasňovať a dokazovať skutočnosti, ktoré nesúvisia s jej procesným postavením a slúžia výlučne procesnému záujmu protistrany (MACUR, J.: Výsvětlovací povinnost strany nezatížené důkazním břemenem v civilním soudním řízení. In: Právní rozhledy č. 5/200, s. 200).

14.8. Z obsahu spisu nevyplyva, že by žalovaný v konaní pred súdmi nižšej inštancie v rámci svojej procesnej obrany (skutočne) namietal porušenie povinnosti žalobcu podľa § 7 zákona č. 129/2010 Z. z. a nevyvinul ani procesnú aktivitu, aby sa uplatnila sankcia podľa § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z.

15. Keďže posudzovanie schopnosti spotrebiteľa splácať úver nebolo medzi stranami sporné, záver dovolacieho súdu je ten, že prvoinštančný súd nemal dôvod aplikovať ustanovenie § 295 CSP; súd totiž ešte predtým, ako v sporovom konaní pristúpi k vykonávaniu dôkazov, identifikuje, ktoré skutkové tvrdenia strán sú sporné a ktoré sú nesporné, čo má zásadný význam pre ďalšie smerovanie dokazovania a vedenie konania. Táto všeobecná zásada platí aj v sporoch s ochranou slabšej strany. Uvedené hodnotenie veci potom legitimizuje právny názor dovolacieho súdu, že v sporoch s ochranou slabšej strany (v spotrebiteľských veciach) pri dokazovaní podľa § 295 CSP porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) nezakladá taký postup súdu, ktorý vykoná komplexné dokazovanie k uplatneným námietkam spotrebiteľa, ale nedokazuje tie skutočnosti, ktoré (na preukázanie alebo vyvrátenie) nenamietla ani jedna zo sporových strán.

16. Dovolací súd na uvedenom základe dospel k záveru, že žalovaný neopodstatnene namieta nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia nevyplyva. Dovolací súd preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

17. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.